
Fysiolyt - läkarprogram ortopedkliniken

MEDICINSK INDIKATION

Slipped capital femoral epiphysis (SCFE) är ett tillstånd i den proximala femoral fysis som leder till glidning av metafysen i förhållande till epifysen. Epifysen hålls i acetabulum av ligamentum teres, således förflyttas metafysen faktiskt i sidled och anteriort i förhållande till epifysen.

Epidemiologi

- Vanligtvis ses hos överviktiga, tonåriga killar.
- Vänster höft är vanligare.
- Bilateral i 17 % till 50 % ($\approx 25\%$).
- Den vanligaste orsaken till höftsmärtor i adolescensen.

Etiologi

- Den exakta orsaken är okänd; sannolikt samverkan flera faktorer.
- Hormonella eller metabolstörning (hypothyroidism, renal osteodystrofi, tillväxthormonbrist och panhypopituitarism).
- Riskfaktorer: Fetma, strålbehandling.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

Symptom

Kan förekomma med höft-, lår- eller knäsmärta, vanligtvis med hälta, utåtroterat ben på den drabbade sidan.

Inskränkt flexion, adduktion, inåttrotation. I vissa fall är det obligatoriskt utåttrotation med flexion av den drabbade sidan (Drehmann sign). Muskelatrofi.

Typer och förlopp:

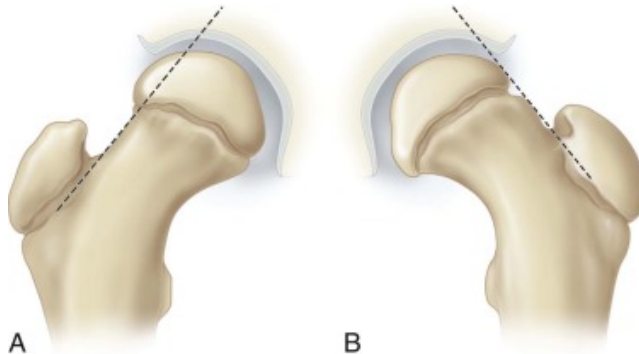
- Akut **instabil** fysiolyt: Symptomen kommer plötsligt och patienten har frakturstatus och kan ej förflytta sig ens med kryckor.
- Kronisk fysiolyt: Symptomen kommer under längre tidsperiod och sker gradvis. Ibland kan man se tecken till remodelering på kollum metafysärt på röntgenbilden.
- Kombination av kronisk och akut fysiolyt: När en tidigare kronisk fysiolyt accentueras av en akut.

Röntgen

Rekommenderad undersökning: Höft barn med Lauensteinprojektion.

Röntga alltid båda höfterna, andra sidan kan ha en asymptomatisk glidning!

Fysiolyt - läkarprogram ortopedkliniken

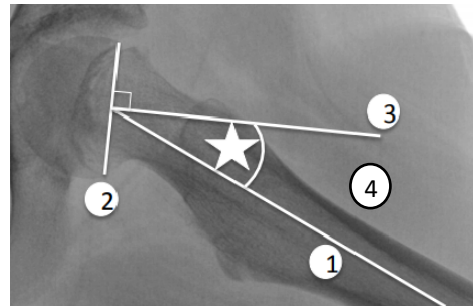

Frontal radiografisk bild på en normal höft och en höft med mild kronisk fysiolyt. A, Normal höft. En linje som dras parallellt med den överlägsna femoralhalsen (Klein line) kommer att korsas den laterala delen av femoral epifysen. B, höft med mild kronisk slip. Klein line korsar inte epifysen (Trethowan-tecken).

Glidningsvinkel kan mätas med Southwick-metod på AP och Lauensteinprojektion enligt nedan:

Southwick lateral head-shaft angle mäts på Lauensteinprojektion.

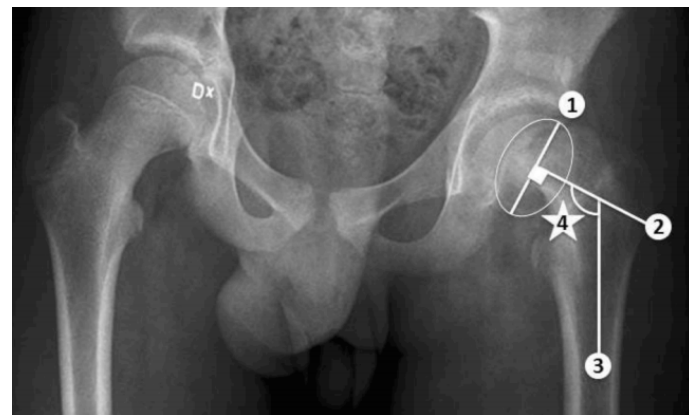
1. Dra en linje①parallellt med proximala femur och låt linjen fortsätta upp genom collum femoris.
2. Definiera en linje②genom anteriora och posteriora begränsningen av fysen.
3. Dra en linje③vinkelrätt mot linje②
4. Lateral head-shaft angle④

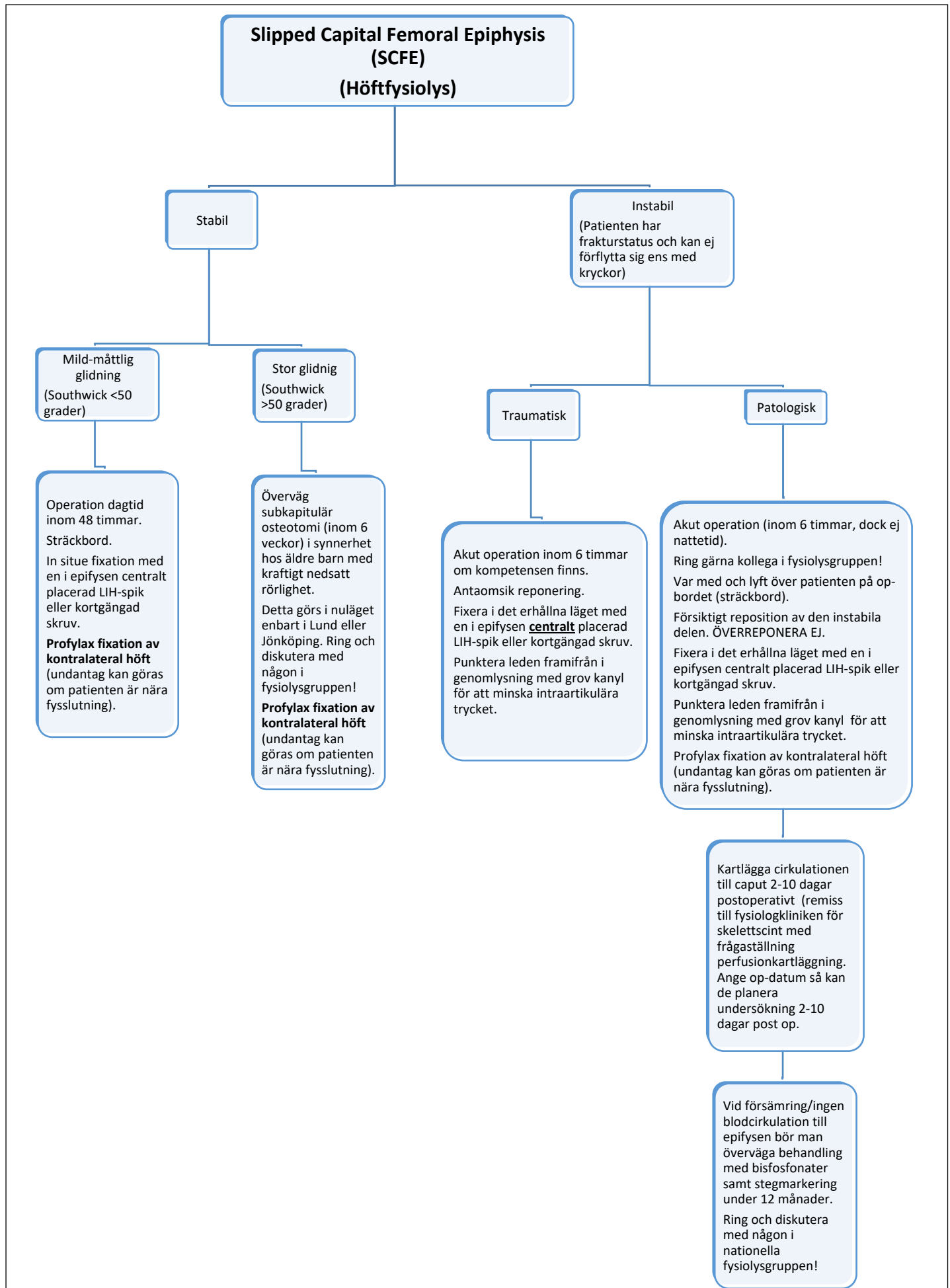
Southwick glidningsvinkel i AP-plan

På AP-bild ser basen av epifysen mera ellipsformad ut vid höftfyseolys.

1. Linje dras från den övre till den nedre begränsningen av elipsformen.
2. Linje vinkelrät mot 1.
3. Linje längs proximala diafysen.
4. Southwick-vinkeln i AP-plan = vinkeln mellan 2 och 3

Behandling enligt nedanstående:

Fysiolyt - läkarprogram ortopedkliniken

Postoperativt:

- Kontrollera TSH och fritt T4 för att utesluta hypothyreoidism.
- Kontrollera 25-OH Vitamin D.
- Rapportera patienten till en kollega på barnortopedsektion för SPOQ-registrering.
- Stegmarkera i 6 veckor vid **instabil** fysiolyt, även vid intakt cirkulation.
- Belastning tillåts utifrån smärta fram till röntgen 6 veckor postoperativt vid **stabil** fysiolyt.
- Full belastning direkt vid profylaktisk spikning.
- Skruvarna kan avlägsnas när röntgenologisk slutning av fylen föreligger.

NATIONELLA FYSIOLYSGRUPPEN

Carl Johan Tiderius, Lund (073-677 00 30)

Jakob Örtengren, Lund (070-356 47 72)

Bengt Herngren, Jönköping (070-335 39 09)

Olof Risto, Jönköping (070-815 84 66)

Yasmin Hailer, Uppsala (070-218 74 71)

REFERENSER

Mihir Thacker, MD, SCFE (Slipped Capital Femoral Epiphysis), STUDY GUIDE, Pediatric Orthopedic Society Of North America.

Slipped Capital Femoral Epiphysis (SCFE), Ortho Bullets.

Henrik Duppe, Acke Ohlin, Danielsson och Willners Barnortopedi, Studentlitterature 2007.

Beslutsstöd vid höftfyseolys, Svenskt pediatrikt ortopediskt kvalitetsregister.

Tachdjian's pediatric orthopaedics : from the Texas Scottish Rite Hospital for Children / [edited by] John A. Herring.—Fifth edition.